

Twitter @rvilablareix

Aplicacions Mòbil

Entrevista a En Pere Alzina

Autor:

Data de publicació: 14-01-2022

En Dídac Romagós va entrevistar per a Ràdio Vilablareix l'ornitòleg Pere Alzina durant més de mitja hora. Hem agafat la part de la falca ràdiofònica en què aquest biòleg parla de la influència que el català va exercir sobre la llengua maltesa, en concret sobre els noms dels ocells, i la part en què fa una aferrissada i ben raonada defensa de la tasca d'En Jordi Bilbeny i l'Institut Nova Història arran de la publicació del llibre 'Pseudohistòria contra Catalunya'. El tall de la primera part comença al segon 0'17 i el de la segona al minut 7'35. Hem transcrit la pregunta i la resposta de la primera part.

—Estem conversant, en aquesta mitja hora llarga, amb En Pere Alzina. Ara parlàvem de viatges. Hi ha un lloc que t'ha interessat especialment, i més en aquest cas, [perquè està relacionat] amb el nostre país. Estic parlant de Malta. Tant, que fins i tot, Pere, has fet conferències sobre la influència de la llengua catalana en la maltesa revelada, per exemple, a través dels noms d'ocells.

—Per on començo, aquí? Comencem a la inversa. -És que a mi, Pere, no m'agraden els ocells- em diuen. I jo dic -Que no, que no va d'ocells. Els ocells són tan sols la punta de llança, la punta de l'iceberg d'una influència somorta, que és la influència catalana en l'illa de Malta i en la seva llengua, el maltès-. Qui ens escolti i no sigui expert en llengües li dic que el maltès és una llengua semítica com l'arab o l'hebreu. Són del mateix grup. Però els experts no es posen d'acord sobre quina influència romànica té el maltès. Fins a la meua troballa tots els experts ho atribuïen tot a l'italià. Vénen a dir que qualsevol paraula romànica del maltès ve de l'italià. Com que sé una mica d'italià, puc dir: -Això en italià no existeix-. I em responen:-Bé, d'alguna llengua itàlica-. I això ho afirmen lingüistes, imagina't el nivell! Però de quina llengua itàlica? El que vaig veure i vaig demostrar és que la influència del català en el maltès és molt gran. Jo, prèviament, no ho sabia perquè no he pogut estudiar la història del meu país, però el cas és que Malta ha estat cinc segles sota la influència catalana. No vaig anar a Malta a fer-ne un estudi. Vaig anar a Malta amb xancletes, calça curta i bevent cervesa. Però el fet és que tinc un germà gran que és historiador i que em va dir: -Estigues atent a les traces de catalanitat-. Doncs bé, arribo allà i em trobo amb el nom d'un carrer que [...] està escrit en les dues llengües

oficials avui per avui de l'illa: l'anglès i el maltès: En anglès es diu North street i en maltès Tramuntana, Triq Tramuntana. És un dels carrers més importants de la capital, la Valletta. El carrer Est és Llevant Tigr. Això no pot ser italià. Bé, tot això no ho descobreixo jo. Ja hi era. El resum molt resumit és que me'n vaig a la catedral de la Valletta i em trobo que la principal capella de la catedral és la de la Corona d'Aragó, la dels germans hospitalers i observo que el personatge principal que hi està enterrat és En Nicolau o potser En Rafel Cotoner, mallorquins, i ho està en el mausoleu més important de la catedral. I si te'n vas a l'altra catedral, la de Medina, et trobes que hi ha l'escut de Catalunya per tot. I l'última ?tot això, dic, no ho descobreixo jo, sinó que és el que em vaig trobar—: descobreixo una làpida a la catedral, al terra ?allà on hi ha els Caravaggio?, escrita en català, també. No és pas la mera làpida d'un català, sinó que la làpida està escrita en català l'any 1794. Quan fa 80 anys que la nostra llengua i constitucions són prohibides a Catalunya, allà els cavallers són enterrats en català. Bé, tot això seria la influència de la cultura catalana. Doncs bé, al darrer dia que sóc a l'illa [...] vaig entrar en una llibreria molt maca de la capital i vaig veure un llibre en anglès que traduït s'intitula On observar ocells i fauna salvatge a Malta [...]. Vaig pensar:-me'l compro, el llibre, i si mai torno a la Valletta, la capital de Malta —que és molt bonica; potser la ciutat més bonica de tota la Mediterrània perquè no hi ha res que li arribi a la sola de la sabata excepte Venècia i Dubrovnik—, voldria saber com sonen el nom dels ocells en una llengua semítica—. Al llibre, el nom dels ocells també eren en anglès i en maltès. Per exemple, l'ànec de coll verd: en maltès és kuluvert. O el nom del rossinyol: els maltesos en diuen rozinjol. O l'estornell que es menja les olives..., ¿com es diu en maltès? Sturnell. Aleshores em vaig dir -Pere, compra el llibre i fes un petit treball de les cent i escaig espècies. I vaig fer aquest treball gràcies a un noi que em va subvencionar un dia de feina. Vaig estar 40 hores per fer l'estudi. A través d'ell vaig demostrar que un 17% dels ocells maltesos actuals —i vull remarcar això d'actuals— són d'origen probable català, però un 9% d'origen català segur. Quan dic probable és que hi ha uns ocells el nom dels quals és similar en català, italià, francès i occità. I de la mateixa manera que no pots asseverar que aquell nom sigui d'origen català —jo vull ser curós—, tampoc ho pots fer a la inversa. Si la cigonya que es diu Cikonja s'assembla a la cigogne francesa i a la ciconia italiana, hem de dir que les respectives denominacions no han entrat en la història de Malta. Malta mai ha pertanyut a Itàlia en tota la seva història. Mai. I a França, molt poc temps. I a Catalunya, a la nostra corona, cinc cents anys. Per tant, si una paraula es pot assemblar a l'italià, al francès i al català, el més probable i plausible és que sigui catalana, perquè nosaltres hi hem estat cinc-cents anys i els altres zero o bé molt pocs anys, depèn del cas. I potser el més espectacular i de traca i mocador és el saltimpalo en italià o tarabilla en espanyol, el qual es diu bitxac en català i en maltès es diu butxac (7'34)...

Your browser does not support the audio tag.